

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TARNYBOS DARNUMO POLITIKA

I. SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Viešųjų pirkimų tarnybos darnumo politika (toliau – Darnumo politika) apibrėžia Viešųjų pirkimų tarnybos (toliau – Tarnyba) prioritetines darnumo vystymo kryptis ir principus, kuriais vadovaujantis būtų plėtojama Tarnybos veikla bei kuriama pažangi organizacinė kultūra.

2. Darnumo politika remiasi Tarnybos vizija, misija bei strateginiame veiklos plane patvirtintomis veiklos sritimis ir tikslais. Tai savanoriškas įsipareigojimas kryptingai formuoti darnios veiklos praktiką, vadovaujantis Jungtinių Tautų inicijuoto Pasaulinio susitarimo principais¹, Darnaus vystymosi tikslais², Europos Žaliojo kurso³, Ekonominio Bendradarbiavimo Plėtros Organizacijos (EBPO)⁴ gairėmis, įgyvendinant pagarbos darbuotojams, visuomenei bei aplinkai, kurioje dirbame, nuostatas.

3. Su Darnumo politika turi susipažinti ir ją vykdyti visi Tarnybos darbuotojai.

II. SKYRIUS VARTOJAMOS SĄVOKOS IR SUTRUMPINIMAI

4. Darnumo politikoje vartojamos sąvokos ar sutrumpinimai:

Darnumas	Kompromisas tarp aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių visuomenės tikslų, sudarantis galimybes pasiekti visuotinę gerovę dabartinei ir ateinančioms kartoms, neviršijant leistinų poveikio aplinkai ribų (pagal Nacionalinę darnaus vystymo strategiją, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 ⁵).
Darnumo indeksas	Indeksas, kuriuo remiantis yra įvertinamas Veiksmų plane nurodytų siektinų rezultatų ir strateginio veiklos plano stebėsenos rodiklių pasiekimas.
Darbuotojai	Tarnybos valstybės pareigūnai, valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis.
Darnaus vystymosi tikslai	Visų Jungtinių Tautų narių 2015 m. pasiektas susitarimas dėl bendros darbotvarkės pasaulio vystymuisi iki 2030 m. Jos pamatą sudaro 17 Darnaus vystymosi tikslų, kurie apima taikos, gerovės ir visapusiško klestėjimo siekį žmonijai ir planetai dabar ir ateityje bei skatina jungtis į partnerystes tikslų įgyvendinimui.
Darnųjų pirkimų skyrius	Tarnybos administracijos padalinys, atsakingas už darnios veiklos Tarnyboje koordinavimą.
Europos Žaliojo kursas	2019 m. gruodžio 11 d. Europos Komisijos pristatytos veiksmų gairės, kuriomis siekiama, kad iki 2050 m. Europa taptų pirmuoju poveiki

¹ <https://unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>

² <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

³ Europos Žaliojo kursas

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0640&from=EN>

⁴ Ekonominio Bendradarbiavimo Plėtros Organizacijos (EBPO) rekomendacijos https://nkc.lrv.lt/uploads/nkc/documents/files/Rekomendacijos%20daugiasalems%20imonems_LT.pdf

⁵ Nacionalinė darnaus vystymo strategija <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.EAC62D7F8C15/asr>

	klimatui neutralizavusiu žemynu, skatinančiu ekonomiką, gerinančiu žmonių sveikatą ir gyvenimo kokybę, besirūpinančiu gamta ir nieko nepaliekančiu nuošalyje.
Klientai	Fiziniai ir juridiniai asmenys, kurie naudojami Tarnybos teikiamomis paslaugomis (perkančiosios organizacijos, perkantieji subjektai (toliau – kartu – pirkimų vykdytojai), tiekėjai, finansinę paramą administruojantys viešieji juridiniai asmenys, darbuotojai, visuomenė ir kt.).
Pasaulinis susitarimas	Jungtinių Tautų iniciatyva verslui, skatinanti verslą savanoriškai įsipareigoti vykdyti bei atsiskaityti už savo darnią ir atsakingą veiklą bei laikytis dešimties atsakingumo principų ⁶ žmogaus ir darbuotojų teisių, aplinkos apsaugos ir kovos su korupcija srityse.
Suinteresuotos šalys	Visi tie, kuriems Tarnybos veikla daro ar yra tikimybė, kad ateityje darys tiesioginę ar netiesioginę, teigiamą ar neigiamą įtaką, taip pat tie, kurie gali būti kitaip suinteresuoti Tarnybos veikla ar patys gali daryti tiesioginę ar netiesioginę įtaką Tarnybos veiklai (Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, klientai).
Tarnyba	Viešųjų pirkimų tarnyba.
Veiksmų planas	Dviejų metų laikotarpiui rengiamas dokumentas, kuriame nustatomi Tarnybos darnaus vystymosi veiksmai prioritetingose veiklos kryptyse, siektini rezultatai, įgyvendinimo terminai ir atsakingi Tarnybos administracijos padaliniai arba darbuotojai.

III. SKYRIUS PRIORITETINĖS KRYPTYS IR ĮGYVENDINIMO PRINCIPAI

5. Remdamasi vizija, misija, strateginiu veiklos planu ir valstybės formuojamais lūkesčiais, Tarnyba kryptingai įgyvendina darnią veiklą keturiomis prioritetingomis kryptimis – aplinkosaugos, darbuotojų gerovės, santykių su visuomene ir valstybės pažangos.

6. Tarnybos Darnumo politika prisideda formuojant visuomenės požiūrį į Tarnybos veiklą, sudaro galimybes Tarnybai prisidėti prie darnaus vystymosi tikslų ir Europos Žaliojo kurso.

7. Tarnyba vadovaujasi šiais atsakingos veiklos principais:

7.1. savo veiklą grindžia nuline tolerancija korupcijai. Keliant aukščiausius reikalavimus užtikrinamas korupcijos prevencijos procesas ir reguliariai vykdomas darbuotojų mokymas. Kuriamas sąžiningas santykis su darbuotojais ir suinteresuotomis šalimis.

7.2. skiriamas dėmesys darbuotojų teisėms. Gerbiamos ir palaikomos žmogaus teisės ir orumas. Vadovaujamosi asmenų lygiateisiškumo, lygių galimybių ir nediskriminavimo bei asmens duomenų apsaugos principais. Užtikrinamas darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas, ugdymas, skatinamas įsitraukimas.

7.3. diegiamos prevencinės priemonės aplinkai tausoti. Skatinamas atsakingas ir racionalus naudojimas materialiniais, energetiniais ir gamtiniais išteklių, prisidedant prie atliekų rūšiavimo, atliekų susidarymo mažinimo kasdieninėje Tarnybos veikloje.

8. Tarnyba įsipareigoja laikytis Pasaulinio susitarimo principų žmogaus teisių, darbuotojų teisių, aplinkos apsaugos ir kovos su korupcija srityse:

8.1. palaiko ir gerbia tarptautiniu mastu pripažintas žmogaus teises;

8.2. įsipareigoja nepažeisti žmogaus teisių;

8.3. užtikrina laisvę jungtis į asociacijas, įskaitant profesines sąjungas, ir pripažįsta darbuotojų teisę į kolektyvines derybas;

8.4. nesinaudoja privalomuoju ar priverstiniu darbu ir siekia prisidėti jį naikinant aplinkoje, kurioje ji gali daryti įtaką;

⁶ <https://unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>

- 8.5. nesinaudoja vaikų darbu ir siekia prisidėti jį naikinant aplinkoje, kurioje ji gali daryti įtaką;
- 8.6. nediskriminuoja ir siekia prisidėti prie diskriminacijos, susijusios su įdarbinimu ir profesija, naikinimo aplinkoje, kurioje ji gali daryti įtaką;
- 8.7. taiko prevencines priemones, užtikrinančias aplinkos apsaugą;
- 8.8. imasi iniciatyvų atsakingumui aplinkos apsaugos srityje didinti ten, kur Tarnyba gali daryti įtaką;
- 8.9. skatina aplinkai palankių technologijų vystymą ir platų pritaikymą;
- 8.10. kuria antikorupcinę aplinką ir kovoja prieš visas korupcijos formas, tarp jų – papirkimą, kyšininkavimą ir prekybą poveikiu.

9. Įgyvendindama Darnumo politiką, Tarnyba rengia Veiksmų planus, kuriuose nurodo atitinkamo laikotarpio planuojamus veiksmus darnios veiklos prioritetinėse kryptyse, veiksmams keliamus tikslus ir įgyvendinimo rodiklius. Už Veiksmų planų rengimą ir įgyvendinimo koordinavimą atsakingas Darnųjų pirkimų skyrius.

10. Tarnyba kas dvejus metus, iki II ketvirčio pabaigos rengia Darnios veiklos ataskaitą. Ataskaitoje pristatoma Tarnybos veikla įgyvendinant Darnumo politikoje nustatytus darnios veiklos prioritetus. Ataskaitoje aprašomi Tarnybos įgyvendinti nurodyto laikotarpio veiksmai ir jų rezultatai. Ataskaita viešai skelbiama Tarnybos interneto svetainėje <https://vpt.lrv.lt/>.

IV. SKYRIUS DARNI VEIKLA APLINKOSAUGOS SRITYJE

11. Tarnyba prioritetą teikia aplinką tausojančioms technologijoms, energijai pagamintai iš atsinaujinančių energijos išteklių ir nuosekliai diegia procesus, skatinančius gamtos išteklių tausojimą, padedančius mažinti neigiamą poveikį aplinkai.

12. Tarnyba skatina ir inicijuoja veiksmus aplinkosauginei atsakomybei didinti ir sudaro galimybes rūšiuoti atliekas taip, kad jos būtų paruoštos pakartotiniam naudojimui ir (ar) perdirbimui, racionaliai naudoti energetinius resursus, skatina informacijos sklaidą apie šios atsakomybės teikiamą naudą.

13. Vystydama organizacinę kultūrą, Tarnyba pati inicijuoja ir siekia aktyvaus dalyvavimo trečiųjų šalių vykdomose iniciatyvose, skatinančiose visuomenės sąmoningumą aplinkosaugos srityje.

V. SKYRIUS DARNI VEIKLA DARBUOTOJŲ GEROVĖS SRITYJE

14. Tarnybos valdymo sprendimai, atsižvelgiant į objektyvius sprendimo priėmimo kriterijus, grindžiami darbuotojų, kurie yra pagrindinis Tarnybos veiklos sėkmės veiksnys, gerovės siekiu. Todėl Tarnyboje siekiama taikyti pažangius organizacijos vystymo veiklos sprendimus: įgyvendinti sąžiningą ir darbuotojų orumą užtikrinančią atlygio politiką, sudaryti sąlygas darbuotojų profesiniam ir bendrųjų kompetencijų tobulinimui, užtikrinti lygių galimybių principų taikymą, didinti rūpestį darbuotojų sveikata ir geranoriška darbo aplinka.

15. Tarnyboje netoleruojamas bet kokia forma galintis pasireikšti priekabiavimas ar fizinis, psichologinis smurtas. Tarnyboje yra patvirtinta Smurto ir priekabiavimo prevencijos Tarnyboje politika⁷.

16. Tarnyba siekia didinti darbuotojų įsitraukimą, motyvaciją ir profesinį augimą.

17. Tarnyba siekia sukurti geranorišką, pasitikėjimu ir abipusiu bendradarbiavimu grįstą darbo aplinką, užtikrinti darbuotojams palankias darbo sąlygas, susijusias su darbuotojų sauga ir sveikata, darbo ir poilsio vieta, darbui skirtų priemonių suteikimu, darbo pradžios ir pabaigos laiko bei nuotolinio darbo pasirinkimo galimybe, darbo ir šeimos išsipareigojimų derinimu.

18. Tarnyba kuria konstruktyvų vadovybės ir darbuotojų dialogą, atsižvelgia į darbuotojų

⁷ Patvirtinta Tarnybos direktoriaus 2022 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1S-202 (su vėlesniais pakeitimais).

poreikius. Siekdama nuolatinio tobulėjimo, Taryba atlieka darbuotojų nuomonės vertinimus ir atsižvelgia į jų duomenis, imdamasi darbo aplinką gerinančių iniciatyvų.

19. Taryba skatina sveiką darbuotojų gyvenimą, fizinį aktyvumą bei savanorišką veiklą.

20. Taryboje periodiškai organizuojami privalomi profilaktiniai sveikatos patikrinimai ir, įvertinus darbuotojų poreikį, vykdomos ligų prevencijos priemonės (pavyzdžiui, darbuotojų profilaktiniai skiepėjimai) Tarybos lėšomis, vykdomi privalomi darbų saugos ir sveikatos bei gaisrinės saugos instruktažai.

21. Taryba gerbia ir palaiko darbuotojų jungimosi į profesines sąjungas laisvę ir teisę derėtis su darbdaviu.

22. Taryba santykius su darbuotojų interesus atstovaujančia darbo taryba grindžia konstruktyvios partnerystės principais, įtraukdama darbuotojus atstovaujančią darbo tarybą į sprendimus, susijusius su Tarybos valdymu, darbuotojų gerovės užtikrinimu ir abipusio bendradarbiavimo stiprinimu.

23. Formuodama šiuolaikišką ir abipusiu bendradarbiavimu grįstą organizacinę kultūrą, Taryba skatina darbuotojų bendruomeniškumą, komandiškumą ir socialiai atsakingą elgesį ugdančias iniciatyvas.

VI. SKYRIUS

DARNI VEIKLA SANTYKIŲ SU VISUOMENE SRITYJE

23. Taryba prisideda prie visuomenės socialinės raidos ir ekonominės gerovės kūrimo, savo veikloje remdamasi gerąją valdysena, laiku ir skaidriai atsiskaitydama visuomenei už savo vykdomą veiklą.

24. Taryba atsakingai ugdo visuomenę (tiekėjus, pirkimo vykdytojus, institucijas ir kt.) viešųjų pirkimų srityje:

24.1. vykdo mokomąją veiklą – Tarybos darbuotojai kartu su kviestiniais ekspertais, pirkimų vykdytojų atstovais, kurie dalinasi gerąja praktika, veda gyvus ir nuotolinius mokymus, organizuoja konferencijas, kurių metu skatina pirkimo vykdytojų atstovus mažinti daromą neigiamą poveikį aplinkai vykdant žaliuosius pirkimus, skatindama pilietiškumą, atsakingumą, racionalų išteklių naudojimą;

24.2. inicijuodama savo ir aktyviai įsitraukdama į kitų viešojo sektoriaus, nevyriausybių organizacijų iniciatyvas kuriant socialiai atsakingų pirkimų kriterijus bei rengiant socialiai atsakingų pirkimų gaires, padėsiančias pirkimų vykdytojams siekti socialinių klausimų sprendimo vykdant pirkimus;

24.3. siekiant Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme⁸, Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatyme⁹, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime¹⁰ nustatytų tikslų, nuolatos konsultuoja pirkimų vykdytojus ir tiekėjus.

25. Taryba rūpinasi profesinės veiklos sklaida, bendradarbiauja su švietimo įstaigomis, dalijasi aktualia informacija, profesine patirtimi.

VII. SKYRIUS

DARNI VEIKLA SIEKIANT VALSTYBĖS PAŽANGOS

26. Taryba remiasi idėja, kad skaidri, atvira ir efektyvi veikla skatina valstybės pažangą ekonominėje ir socialinėje srityje. Todėl savo veikloje Taryba diegia skaidrumo ir atskaitingumo standartus. Įgyvendindama atsakomybę prieš valstybę, vadovaujasi indėlio kuriant ekonominę gerovę valstybėje siekiu.

27. Savo veikloje Taryba siekia taikyti aukštesnius nei įtvirtinta teisės aktuose skaidrumo

⁸ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C54AFFAA7622/asr>

⁹ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9116a35030a011e78397ae072f58c508/asr>

¹⁰ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.7BD90628EAE1/asr>

standartus, įgyvendindama veiklą korupcijos prevencijos, viešųjų pirkimų, interesų deklaravimo srityse.

28. Tarnyba siekia prisidėti prie valstybės pažangos, atverdama aktualius duomenis suinteresuotoms šalims, kiekvienais metais teikdama statistines suvestines ir žaliųjų pirkimų ataskaitas, taip didindama teigiamą poveikį aplinkai pirkimų srityje, ugdant visuomenę apie duomenų panaudojimo galimybes.

VIII. SKYRIUS DARNUMO INDEKSO APSKAIČIAVIMAS

24. Tarnybos Darnumo politikoje užsibrėžtų tikslų pasiekimas, matuojamas remiantis Darnumo indeksu.

25. Darnumo indeksas susideda iš dviejų dedamųjų, kurių kiekviena atskirai sudaro po 50 (penkiasdešimt) procentų:

25.1. Strateginio veiklos plano įgyvendinimo rodiklio (toliau – SVPIR¹¹);

25.2. Veiksmų plano įgyvendinimo rodiklio (toliau – VPIR¹²).

26. Darnumo indeksas apskaičiuojamas susumavus 25.1 ir 25.2 papunkčiuose nurodytų rodiklių balus (žr. 29 ir 31 punktų lenteles) ir pateikiamas dešimtbalėje skalėje, kuomet:

10 (dešimt)	puikiai
9 (devyni)	labai gerai
8 (aštuoni)	gerai
7 (septyni)	pakankamai gerai
6 (šeši)	vidutiniškai
5 (penki)	patenkinamai
4 (keturi)	pakankamai patenkinamai
3 (trys)	nepatenkinamai
2 (du)	blogai
1 (vienas)	labai blogai

27. Darnumo indekso apskaičiavimo formulė:

$$\text{Darnumo indeksas} = \text{SVPIR} + \text{VPIR}$$

28. Strateginio veiklos plano įgyvendinimo rodiklis skaičiuojamas dvejiems metams ($n_1 + n_2$) ir turi atitikti laikotarpį, kuriam yra patvirtintas Veiksmų planas. *Pavyzdžiui, jeigu Veiksmų planas yra patvirtintas 2023 - 2024 metams, tokiu atveju, yra vertinamos strateginio veiklos plano faktinės 2023 m. ir 2024 m. stebėsenos rodiklių reikšmės.*

29. Strateginio veiklos plano įgyvendinimo rodiklio balas apskaičiuojamas taip:

5 (penki)	94 ir daugiau proc. pasiektos ir (arba) viršytos stebėsenos rodiklių reikšmės
4 (keturi)	88 – 93,99 proc. pasiektos ir (arba) viršytos stebėsenos rodiklių reikšmės
3 (trys)	82 – 87,99 proc. pasiektos ir (arba) viršytos stebėsenos rodiklių reikšmės
2 (du)	77 – 81,99 proc. pasiektos ir (arba) viršytos stebėsenos rodiklių reikšmės
1 (vienas)	76,99 ir mažiau proc. pasiektos ir (arba) viršytos stebėsenos rodiklių reikšmės

30. Strateginio veiklos plano įgyvendinimo stebėsenos rodiklių procentas (SVPIR %) dvejiems metams apskaičiuojamas pagal formulę:

¹¹ Trumpinys naudojamas formulėse

¹² Trumpinys naudojamas formulėse

$$SVPJR(\%) = \frac{R_{(n1+n2)}}{R_{\max(n1+n2)}} \cdot 100 \%$$

$R_{\max(n1+n2)}$ – stebėsenos rodiklių bendras kiekis per dvejus metus;

$R_{(n1+n2)}$ – pasiektų ir (arba) viršytų stebėsenos rodiklių bendras kiekis per dvejus metus.

Pavyzdžiui, strateginiame veiklos plane 2023 m. iš viso buvo nustatyta 18 ($R_{\max(n1)}$) stebėsenos rodiklių, iš kurių 17 (R_{n1}) buvo įgyvendinti ir (arba) viršyti. 2024 m. iš viso buvo nustatyta 20 ($R_{\max(n2)}$) stebėsenos rodiklių, iš kurių 19 (R_{n2}) buvo įgyvendinti ir (arba) viršyti, tokiu atveju $SVPJR(\%)=94,74 \%$, t.y. $((17+19)/(18+20)) \cdot 100\%$.

31. Veiksmų plano įgyvendinimo rodiklio balas apskaičiuojamas susumavus visus rodiklius ir pateikiant penkiabalėje skalėje, kuomet:

5 (penki)	93 proc. pasiektos ir (arba) viršytos siektinų rezultatų reikšmės
4 (keturi)	87 – 92,99 proc. pasiektos ir (arba) viršytos siektinų rezultatų reikšmės
3 (trys)	80 – 86,99 proc. pasiektos ir (arba) viršytos siektinų rezultatų reikšmės
2 (du)	74 – 79,99 proc. pasiektos ir (arba) viršytos siektinų rezultatų reikšmės
1 (vienas)	73,99 ir mažiau proc. pasiektos ir (arba) viršytos siektinų rezultatų reikšmės

32. Veiksmų plano įgyvendinimo pasiektų rezultatų procentas (VPJR %) apskaičiuojamas pagal formulę:

$$VPJR(\%) = \frac{\sum P_{n1} + P_{n2} + P_{n3} + P_{n4}}{P_{\max(n1+n2+n3+n4)}} \cdot 100 \%$$

$P_{\max(n1+n2+n3+n4)}$ – siektinų rezultatų bendras kiekis;

P_n – pasiektų ir (arba) viršytų bei per nustatytą terminą atliktų rezultatų konkrečioje kryptyje kiekis.

Pavyzdžiui, 2023-2024 m. Veiksmų plane iš viso buvo nustatyti 47 ($P_{\max(n1+n2+n3+n4)}$) siektini rezultatai, iš kurių 45 ($\sum P_n$) buvo įgyvendinti ir (arba) viršyti per nustatytą terminą. Tokiu atveju $VPJR(\%)=95,74 \%$, t.y. $(45/47) \cdot 100\%$.

33. Visi skaičiavimai pateikiami dviejų skaičių po kablelio tikslumu.

IX. SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

29. Darnumo politika gali būti peržiūrima, keičiama pagal poreikį, bet ne rečiau kaip kas dvejus metus, atsižvelgiant į teisės aktų pasikeitimus, Tarnyboje vykstančius pokyčius, Tarnybos direktoriaus sprendimus ir kitus objektyvius veiksnius.

30. Už Darnumo politikos keitimą, Veiksmų planų rengimą, įtraukiant kitus Tarnybos padalinius pagal kompetenciją, ataskaitų ruošimą, įgyvendinimo priežiūrą, atskirų jos nuostatų pakeitimų inicijavimą, atsakingas Darnųjų pirkimų skyrius.

31. Tarnybos darbuotojai skatinami savanoriškai įsitraukti į Tarnybos darnumo veiklų formavimą bei įgyvendinimą.

32. Visi esami ir naujai priimami darbuotojai supažindinami su Darnumo politika.

33. Darnumo politika yra vieša ir skelbiama Tarnybos interneto svetainėje <https://vpt.lrv.lt/>.